

Пустовгар С. А.
викладач кафедри фінансів
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна;
e-mail:pustovgar@mail.ru

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Анотація. В результаті компонентного аналізу поняття фінансового потенціалу та пошуку репрезентантів методом центр тяжіння визначено набір показників для оцінки фінансового потенціалу підприємств. На основі визначених показників проведено аналіз фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі України.

Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансова неплатоспроможність, платоспроможність, фінансовий потенціал відновлення платоспроможності, фінансові ресурси.
Формул: 0; рис.: 7, табл.: 0, бібл.: 12.

Пустовгар С. А.
преподаватель кафедры финансов
Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця, Украина;
e-mail:pustovgar@mail.ru

ОЦЕНКА ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ВОССТАНОВЛЕНИЯ ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

Аннотация. В результате компонентного анализа понятия финансового потенциала и поиска репрезентантов методом центр тяжести определен набор показателей для оценки финансового потенциала предприятий. На основе определенных показателей проведен анализ финансового потенциала восстановления платежеспособности предприятий металлургической отрасли Украины.

Ключевые слова: финансовый потенциал, финансовая неплатежеспособность, платежеспособность, финансовый потенциал восстановления платежеспособности, финансовые ресурсы.

Формул: 0; рис.: 7, табл.: 0, библи.: 12.

Pustovgar S. A.
lecturer of Finance Department
Semen Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine
e-mail:pustovgar@mail.ru

ASSESSMENT OF FINANCIAL POTENTIAL OF RESTORATION OF SOLVENCY OF STEEL INDUSTRY ENTERPRISES IN UKRAINE

Abstract. As a result of component analysis of the concept of financial potential and finding the center of gravity by the method representants defined set of indicators to assess the financial potential of enterprises. Based on identified indicators was analyzed the financial potential of restoration of solvency of steel industry enterprises in Ukraine. The analysis revealed a low level of adequacy of financial resources to ensure the solvency, inability to mobilize and inefficient distribution and use of financial resources, indicating a low level of financial potential of restoration of solvency of steel industry enterprises in Ukraine and high probability of financial insolvency.

Keywords: financial potential, financial insolvency, solvency, financial potential of restoration of solvency, financial resources.

Formulas: 0; fig.: 7, tabl.: 0, bibl.: 12.

JEL Classification : E 44, F 37

Вступ. В зв'язку із зростанням кількості збиткових підприємств, підприємств проти яких порушено провадження у справі про банкрутство та підприємств, що підлягають ліквідації, загострюється проблема фінансової неплатоспроможності підприємств та пошуку джерел відновлення платоспроможності.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Дана проблема перебуває у центрі уваги багатьох науковців, які займаються дослідженням теоретичних та практичних основ неплатоспроможності [1-5] та фінансового потенціалу підприємств [6-9], проте, всі вони розглядають ці два явища ізольовано один від одного. Крім цього, оцінка фінансового потенціалу підприємств зводиться до аналізу їх фінансового стану, що звужує фінансовий потенціал, оскільки така оцінка ґрунтується на дослідженні підприємства як закритої системи, що не передбачає оцінки такої складової фінансового потенціалу, як можливості мобілізації фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел.

Метою статті є оцінка фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі України.

Результати дослідження. З огляду на те, що фінансові показники діяльності підприємства є результуючими та відображають вплив всіх факторів фінансової неплатоспроможності підприємств, за основу для оцінки фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургії взято фінансові показники.

Виходячи з визначення поняття фінансового потенціалу, під яким необхідно розуміти сукупність фінансових ресурсів підприємства, можливість їх мобілізації, ефективного розподілу та використання для досягнення мети та цілей підприємства [6, 7], при аналізі фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств необхідно оцінити наявність фінансових ресурсів, можливість їх мобілізації, а також ефективність їх розподілу та використання.

Показниками наявності фінансових ресурсів підприємства є сума власного, залученого та сукупного капіталу, проте, абсолютні значення даних показників не дають змоги оцінити рівень фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємства, оскільки характеризують виключно наявність фінансових ресурсів, не враховуючи їх співвідношення з зобов'язаннями підприємства, зростання яких є загрозою фінансової неплатоспроможності підприємства. З огляду на це, при оцінці наявності фінансових ресурсів підприємства як складової фінансового потенціалу доцільно зосередити увагу на їх достатності.

Одним із внутрішніх факторів фінансової неплатоспроможності підприємств металургійної галузі визначено фактор достатності власного капіталу, який включає показник маневреності власного оборотного капіталу, коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, фінансової незалежності капіталізованих джерел, показник відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу. Саме ці показники характеризують достатність власного капіталу підприємства для забезпечення його платоспроможності.

Оскільки залучення ресурсів із зовнішніх джерел призводить до зростання частки позикового капіталу, втрати фінансової стійкості підприємства, а отже, і до зростання ризику фінансової неплатоспроможності в довгостроковій перспективі, розглядати показники достатності ресурсів для забезпечення платоспроможності, залучених із зовнішнього середовища, немає сенсу, оскільки це буде суперечити функціональному призначенню фінансового потенціалу в рамках досліджуваної теми.

Наступною компонентною складовою фінансового потенціалу підприємства є можливість мобілізації фінансових ресурсів, внутрішніми показниками якої є показники рентабельності та коефіцієнт Бівера, який відображає достатність величини чистого прибутку та амортизаційних відрахувань для покриття сукупних зобов'язань підприємства.

Зовнішніми джерелами мобілізації фінансових ресурсів є кредити банків, випуск облігацій, кредиторська заборгованість. Можливість залучення даних коштів залежить від стану зовнішнього середовища – наявності та доступності тимчасово вільних коштів, та рівня платоспроможності підприємства. Тому, для оцінки можливості мобілізації фінансових ресурсів підприємства необхідно проаналізувати показники, на основі яких визначається рівень фінансової неплатоспроможності підприємства та стан зовнішнього середовища. Як було визначено в результаті побудови дискримінантних моделей діагностики фінансової неплатоспроможності підприємств металургійної галузі, такими показниками є коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу, коефіцієнт мобільності активів, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності основних засобів, коефіцієнт оборотності необоротних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнт рентабельності продаж, коефіцієнт чистої рентабельності реалізованої продукції, показник відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу, а також, інтегральний показник зовнішнього середовища.

Іншою компонентною складовою фінансового потенціалу підприємства є ефективність розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства, що оцінюється показниками оборотності ресурсів, рентабельності та ліквідності підприємства [10].

На основі аналізу компонентних складових поняття фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств, визначено показники фінансового потенціалу підприємств металургійної галузі: коефіцієнт мобільності активів, оборотності активів, основних засобів, необоротних і оборотних активів, запасів, готової продукції, дебіторської і кредиторської заборгованості, власного капіталу, коефіцієнт поточної, абсолютної, швидкої ліквідності, коефіцієнт Бівера, коефіцієнт маневреності ВОК, забезпеченості запасів і витрат ВОК, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел, показник відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу, коефіцієнт чистої рентабельності реалізованої продукції, коефіцієнт рентабельності продаж, власного капіталу та активів, інтегральний показник зовнішнього середовища, які характеризують достатність фінансових ресурсів для забезпечення платоспроможності підприємства, можливість мобілізації, ефективність розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства. У зв'язку з тим, що частина цих показників є висококорельованими та дають ідентичний результат, необхідно визначити показники-репрезентанти, за якими буде оцінюватися фінансовий потенціал відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі.

В рамках штучно виділених груп показників за компонентними складовими фінансового потенціалу підприємства, на основі мінімізації Евклідових відстаней, в кожній групі визначено показники-репрезентанти, що найкращим чином описують фінансовий потенціал відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі. Отже, показниками фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі є показник відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу, коефіцієнт оборотності активів та основних засобів, коефіцієнт швидкої та поточної ліквідності, коефіцієнт Бівера, коефіцієнт рентабельності продаж та чистої рентабельності реалізованої продукції, інтегральний показник зовнішнього середовища.

Показником достатності власного капіталу є показник відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу. З досліджуваної вибіркової сукупності, за підсумками 2001 року для 22,45% підприємств значення показника відношення чистих

активів до зареєстрованого капіталу не перевищує 1, а за підсумками 2013 року – 35,71%, що свідчить про необхідність зменшення суми зареєстрованого капіталу підприємств та зниження фінансового потенціалу в частині наявності та можливості залучення фінансових ресурсів. Частка підприємств із від’ємним значенням показника у 2001 році склала 7,14%, у 2013 р. – 26,19%. Від’ємне значення показника, зумовлене відсутністю власного капіталу в структурі джерел фінансування підприємств, свідчить про низьку фінансову стійкість, повну залежність від зовнішніх кредиторів та неефективну діяльність. Крім цього, як було виявлено, в результаті дослідження, із 17 підприємств металургійної галузі, що мали від’ємне значення показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу протягом аналізованого періоду, три, такі як ВАТ «Костянтинівський металургійний завод», ВАТ «Макіївський металургійний комбінат» та ПАТ «Євраз - ДМЗ ім. Петровського», мають надкритичний рівень фінансової неплатоспроможності; ВАТ «КМЗ ім. Куйбишева» та ВАТ «Завод металоконструкцій» - ліквідаційну неплатоспроможність; загальними зборами акціонерів підприємства ПрАТ «Металопром», яке протягом 2009-2013 рр. мало від’ємні значення даного показника, модуль значення якого на кінець 2013 року зріс у 5,76 раз порівняно з 2009 р., прийнято рішення про перетворення підприємства у товариство з обмеженою відповідальністю у зв’язку із необхідністю оптимізації витрат та спрощення процедури управління діяльністю підприємства.

Від’ємні значення показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу має ряд підприємств, стосовно яких відсутні дані про провадження у справі про банкрутство, ліквідацію чи реорганізацію, проте які мають критичну неплатоспроможність, що свідчить про високу ймовірність банкрутства (рис. 1).

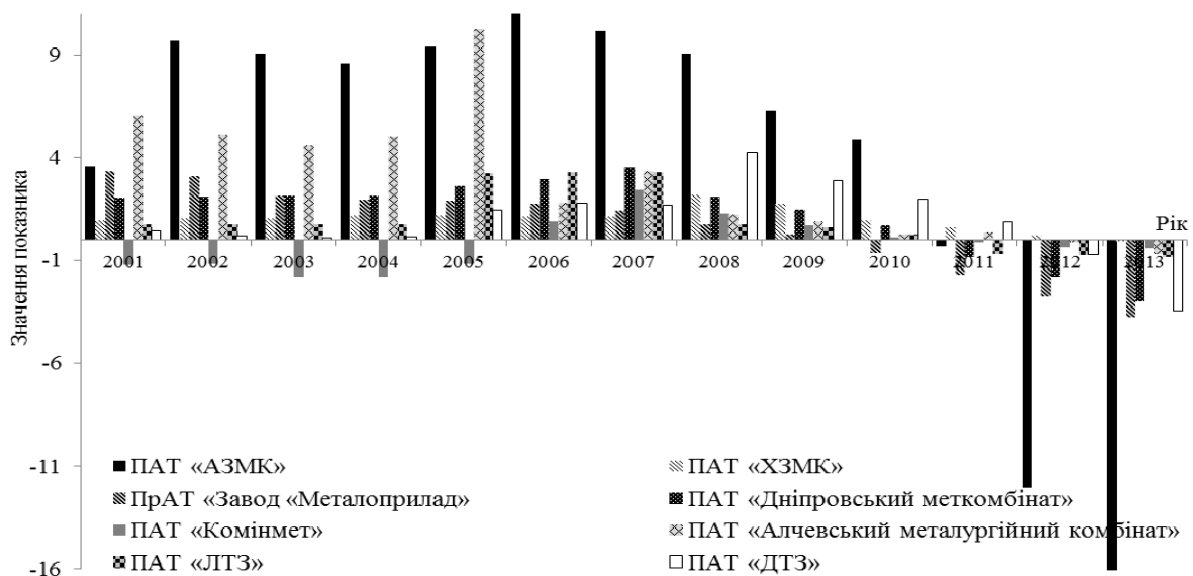

Рис. 1. Динаміка показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу підприємств металургійної галузі за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Середньогалузеве значення показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу підприємств металургії за досліджуваний період перевищує 1, що свідчить про достатність власного капіталу підприємств галузі для підтримання їх платоспроможності (рис. 2).

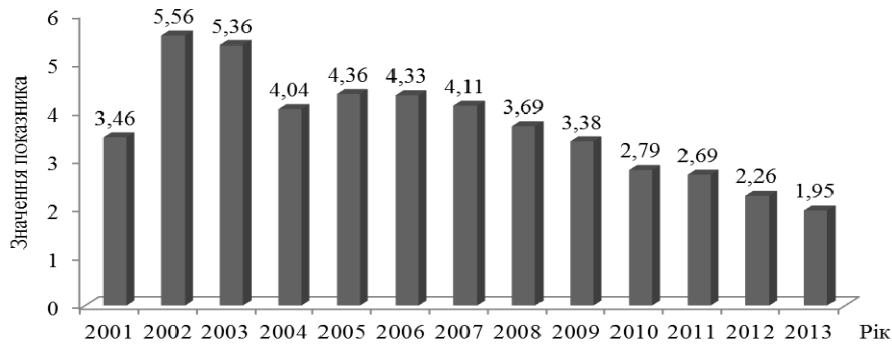

Рис. 2. Динаміка середньогалузевого показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу підприємств металургійної галузі за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Таким чином, аналіз динаміки показника відношення чистих активів до зареєстрованого капіталу підприємств металургійної галузі свідчить про зниження фінансового потенціалу відновлення платоспроможності в результаті зниження достатності капіталу для підтримання платоспроможності підприємств та можливості мобілізації фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел, і як наслідок – про погіршення платоспроможності даних підприємств. Основною причиною такого зниження фінансового потенціалу є зниження ефективності діяльності підприємств галузі, що підтверджується динамікою коефіцієнта рентабельності продаж, чистої рентабельності продаж та коефіцієнта Бівера.

Основним показником, за яким оцінюється можливість мобілізації фінансових ресурсів підприємства із зовнішніх джерел, є інтегральний показник зовнішнього середовища, динаміка якого представлена на рис. 3.

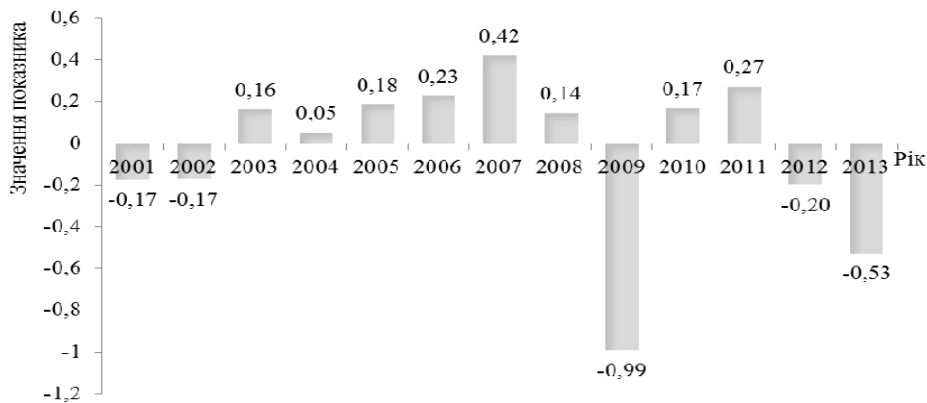

Рис. 3. Динаміка інтегрального показника зовнішнього середовища за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [12]

Від’ємні значення інтегрального показника у 2001-2002 рр., 2009 та 2013 рр., пов’язані із наслідками структурних перебудов в Україні (2001-2002 рр.), світової фінансової кризи (2009 р.) та вітчизняної економічної і політичної кризи (2013 р.), свідчать про деструктивний вплив факторів зовнішнього середовища на фінансову діяльність підприємств металургійної галузі. Одним із проявів такого впливу є відсутність можливості залучення фінансових ресурсів підприємств із зовнішніх джерел, що з огляду на структуру фінансових ресурсів підприємств галузі, в яких на

залучений капітал припадає близько 40%, значно знижує фінансовий потенціал підприємств.

Коефіцієнт чистої рентабельності продаж є показником рентабельності, що характеризує загальну ефективність діяльності підприємства, оскільки в основі його розрахунку лежить показник чистого фінансового результату, та ефективність політики продаж. Динаміка коефіцієнта (рис. 4) свідчить про зниження ефективності діяльності підприємств металургійної галузі, починаючи з 2008 року, зумовленого макроекономічним впливом.

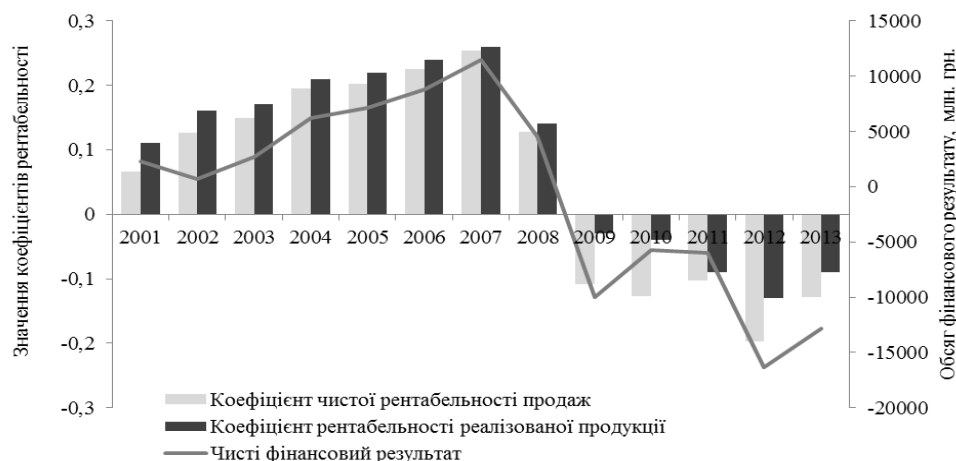

Рис. 4. Динаміка показників рентабельності продаж підприємств металургійної галузі за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Всі досліджувані підприємств металургійної галузі за аналізований період мають від’ємні значення коефіцієнта чистої рентабельності продаж, зумовлені отриманням чистих збитків підприємств, що свідчить про загрозу фінансової неплатоспроможності, відсутність можливості мобілізації фінансових ресурсів, а отже – низький рівень фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств.

Найбільш критичний стан з позиції прибутковості діяльності мають ВАТ «Костянтинівський металургійний завод», ВАТ «Макіївський металургійний комбінат», ВАТ «КМЗ ім. Куйбишева», ПАТ «Керченський металургійний комбінат», ВАТ «Кіровський завод по виготовленню виробів з металевих порошків», ПАТ «Лозівський завод металоконструкцій», ВАТ «Сарненський завод «Металіст», ПрАТ «Макіївський металургійний завод», ВАТ «Стахановський завод металовиробів» - підприємства, проти яких порушено справу про банкрутство чи які підлягають ліквідації, а також, ПрАТ «Металопром» та ПрАТ «Смілянський завод металевих виробів», які перебувають в процесі реорганізації, зумовленої необхідністю оптимізації витрат підприємства.

Ще одним показником фінансового потенціалу підприємств, а саме: можливості мобілізації фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, є коефіцієнт Бівера. В зв’язку з неприбутковістю та зниженням ефективності діяльності, коефіцієнт Бівера для аналізованих підприємств за 2013 рік має низьке значення – менше 1, що свідчить про недостатність внутрішніх джерел самофінансування підприємств для виконання зобов’язань. Динаміка середньогалузевого значення коефіцієнта Бівера для підприємств металургійної галузі представлена на рис. 5.

За досліджуваний період, аналогічно показникам, в основі розрахунку яких лежить чистий прибуток, спостерігається динаміка зниження коефіцієнта Бівера,

зумовленого домінуючим впливом (76%) зниження чистих фінансових результатів підприємств галузі. Іншим чинником негативної динаміки показника є зростання поточних зобов'язань підприємств галузі.

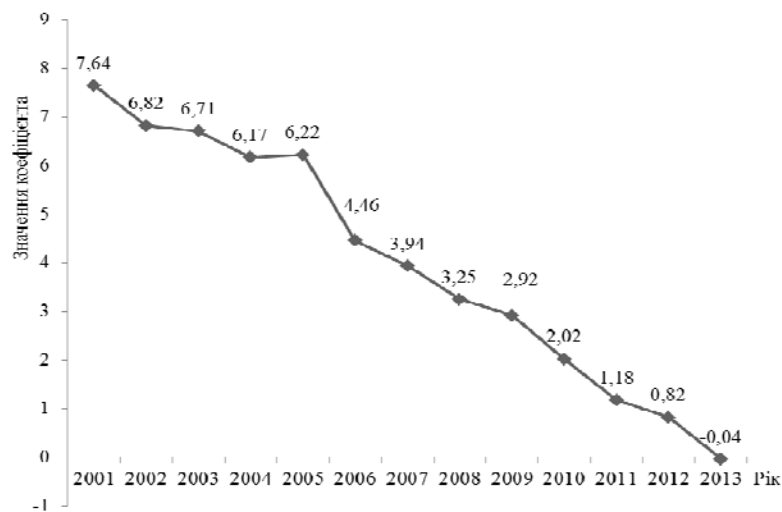

Рис. 5. Динаміка коефіцієнта Бівера підприємств металургійної галузі за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Найнижчу ефективність розподілу та використання фінансових ресурсів, оцінену через показник оборотності активів, мають ВАТ «Макіївський металургійний комбінат», ВАТ «Кіровський завод по виготовленню виробів з металевих порошоків», ПАТ «Лозівський завод металокопункцій» та ВАТ «Завод металокопункцій» - підприємства, що не займаються виробничою діяльністю, перебуваючи на стадії банкрутства чи ліквідації.

Серед показників оборотності фінансових та економічних ресурсів у зв'язку з галузевою специфікою підприємств, що виражається в «важкій» структурі активів, особливе значення має коефіцієнт оборотності основних засобів (рис. 6) – основи економічних ресурсів підприємств.

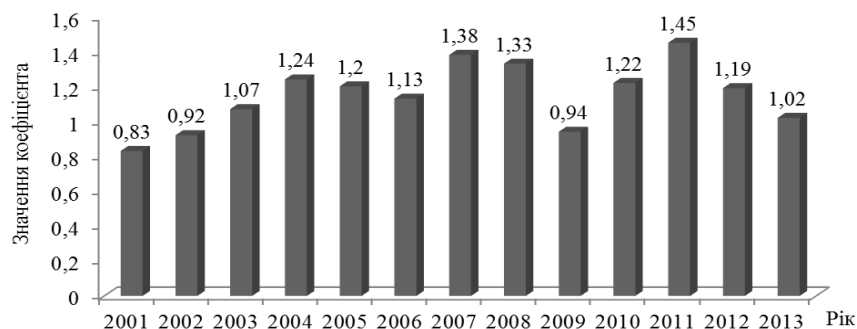

Рис. 6. Динаміка коефіцієнта оборотності основних засобів підприємств металургійної галузі в 2009-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Значення показника оборотності основних засобів, за винятком 2001, 2002 та 2009 рр. перевищує одиницю, що свідчить про ефективність використання основних засобів підприємства, 1 грн. яких в середньому генерує 1,14 грн. чистого доходу. Серед підприємств металургійної галузі найвищу ефективність використання основних

засобів демонструють ПАТ «АЗМК», ПАТ «Дніпроспецсталь», ПАТ «АЗОКМ», ПрАТ «КЗМК», ПАТ «МЗМК», ПАТ «ЗЗМК», ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Інтерпайп НМТЗ» та ПАТ «Харцизький трубний завод», проте всі вони мають негативну динаміку зниження ефективності діяльності, а отже, зниження фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств.

Виходячи з нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності на рівні 1,5-2 [10], дані аналізу свідчать про понаднормативний рівень поточної ліквідності підприємств металургійної галузі протягом 2001-2008 рр. (рис. 7), що зумовлено надлишком ліквідних активів підприємств та свідчить про високий рівень фінансового потенціалу підприємств металургійної галузі з позиції забезпечення платоспроможності. Проте, значення показників поточної ліквідності, вищі нормативного, знижує ефективність господарської діяльності, оскільки призводить до «залежування» оборотних активів підприємств.

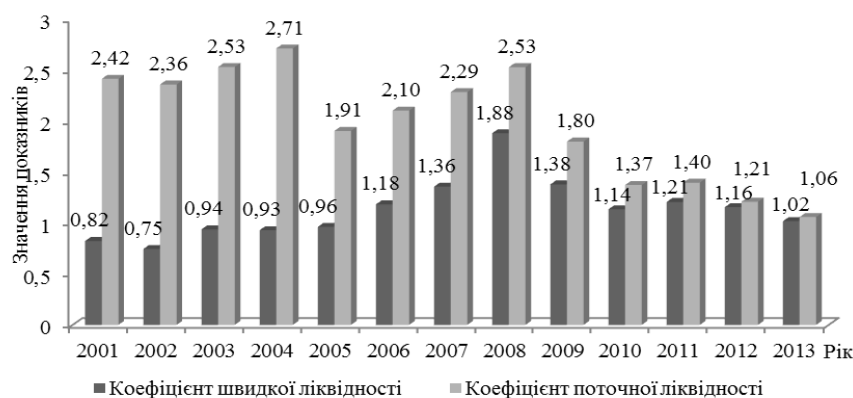

Рис. 7. Динаміка коефіцієнтів ліквідності підприємств металургійної галузі за 2001-2013 рр.

Джерело: складено автором за [11]

Починаючи з 2009 року спостерігається зниження значення показника поточної ліквідності підприємств металургійної галузі до 1,06 на кінець 2013 року. В 2013 році 60% досліджуваних підприємств металургії мають значення досліджуваного показника нижче нормативного, що свідчить про недостатній рівень ліквідності та платоспроможності підприємств, й низький рівень фінансового потенціалу.

Показник швидкої ліквідності зростав до 2008 року, досягнувши свого максимального значення за досліджуваний період – 1,88, після чого почав знижуватися. Фактичні значення показника протягом 2001-2005 рр. знаходяться в нормативних рамках, що свідчить про достатній рівень ліквідності підприємств металургійної галузі. Перевищення нормативного значення показника за період 2006-2013 рр. зумовлене ростом дебіторської заборгованості, питома вага якої в структурі активів підприємств металургії на кінець 2013 року склала 31,4%, що в поєднанні з низькою часткою грошових коштів – 16,8% свідчить про неефективність політики продаж, що негативно відображається на фінансовому потенціалі підприємств.

В цілому, всі показники фінансового потенціалу підприємств металургійної галузі за досліджуваний період мають негативну динаміку зниження, особливо в 2013 році, в якому мінімальне значення за досліджуваний період мали показник відношення чистих активів підприємства до зареєстрованого капіталу, коефіцієнт Бівера та поточної ліквідності, на низькому рівні знаходилось значення показника оборотності активів підприємства та оборотності основних засобів. Від’ємні значення коефіцієнта рентабельності реалізованої продукції, чистої рентабельності продаж та інтегрального

показника зовнішнього середовища свідчать про неефективність діяльності підприємств та несприятливий вплив зовнішнього середовища, що виражається в відсутності можливості мобілізації фінансових ресурсів підприємства за рахунок зовнішніх джерел.

Найнижчий фінансовий потенціал відновлення платоспроможності мають підприємства ВАТ «Костянтинівський металургійний завод», ВАТ «Макіївський металургійний комбінат» та ПАТ «Євраз - Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського», які мають надкритичний рівень фінансової неплатоспроможності, що підтверджується порушенням провадження у справі про банкрутство; ВАТ «Краматорський металургійний завод ім. Куйбишева» та ВАТ «Завод металоконструкцій» - підприємства, проти яких відкрито ліквідаційну процедуру; ПрАТ «Металопром», загальними зборами акціонерів якого прийнято рішення про реорганізацію підприємства, а також підприємства ПрАТ «Завод «Металоприлад», ПАТ «Харківський завод металевих конструкцій», ПАТ «Дніпровський меткомбінат», ПАТ «Авдіївський завод металевих конструкцій», ПАТ «Комінмет», ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Луганський трубний завод» та ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», які не перебувають в процесі банкрутства, ліквідації чи реорганізації, проте мають критичну неплатоспроможність, що свідчить про існування значної ймовірності їх банкрутства в результаті недостатності фінансових ресурсів для відновлення платоспроможності.

Висновки. Таким чином, в результаті дослідження, на основі компонентного аналізу поняття фінансового потенціалу та пошуку репрезентантів методом центр тяжіння, визначено набір показників та на їх основі здійснено оцінку фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі. В результаті аналізу виявлено низький рівень достатності фінансових ресурсів для забезпечення платоспроможності підприємств, відсутність можливості мобілізації та низьку ефективність розподілу й використання фінансових ресурсів, що свідчить про низький рівень фінансового потенціалу відновлення платоспроможності підприємств металургійної галузі України та високу ймовірність їх фінансової неплатоспроможності. Отримані результати дають змогу проведення діагностики фінансової неплатоспроможності підприємств галузі шляхом моніторингу загроз, породжених недостатністю фінансового потенціалу для підтримання та відновлення платоспроможності підприємств. Перспективами подальших досліджень в даному напрямку є моделювання фінансового потенціалу підприємств металургійної галузі як резерву підтримання та відновлення їх платоспроможності.

Література

1. Матвійчук, А. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорії нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу [Текст] / А. Матвійчук // Вісник НАН України. – 2010. - № 9. – С. 24-46.
2. Altman, E. I. About Corporate Default Rates: Default Probabilities and Adjustments for Recoveries in Risk Assesment and Valuation [Електронний ресурс] / E. I. Altman. – Режим доступу: <http://iiiglobal.org/component/jdownloads/finish/648/5710.html>.
3. Bankruptcy and a fresh start: stigma on failure and legal consequences of bankruptcy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/report_ita_en.pdf.
4. Kaouthar, L. Corporate governance and bankruptcy filing decisions [Text] / L. Kaouthar // Journal of General Management. – 2010. – № 4. – P. 3-36.
5. Roe, M. Corporate Reorganization and Bankruptcy: Legal and Financial Materials [Text] / M. Roe. – New York : Foundation Press, 2008. – 458 p.
6. Белінська, О. В. Сутність фінансового потенціалу підприємства [Текст] / О. В. Белінська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2012. – № 4, Т. 3. – С. 267-271.
7. Толпежніков, Р. О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства [Текст] / Р. О. Толпежніков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. / ПДТУ. – Маріуполь, 2013. – Вип. 2, Т. 1. – С. 277–282.

8. Khrushch, N. Methodology of integralevaluation of enterprise financial potentialinthein formation society [Text] / N. Khrushch, P. Hryhoruk // *Nierówności Społeczne a wzrost gospodarczy*. – 2013. – Z. 35. – S. 252-261.
9. Matviychuk, A. Bankruptcy predictionin transformational economy: discriminantand fuzzy logic approaches [Text] / A. Matviychuk // *Fuzzy Economic Review*. – 2010. – № 1. – P. 21-38.
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME06025.html.
11. Агентство розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.
12. Пустовгар, С. А. Визначення компліментарних і деструктивних факторів зовнішнього середовища та оцінка їх впливу на ризик фінансової неплатоспроможності металургійних підприємств в Україні [Текст] // *Бізнес Інформ*. – 2014. – № 11. – С. 114-119.

Стаття надійшла до редакції 06.03.2015

© Пустовгар С. А.

References

1. Matviichuk, A. (2010). Modeliuvannya finansovoi stiičnosti pidpriemstv iz zastosuvanniam teorii nechitkoi lohiky, neironnykh merezh i dyskryminantnoho analizu. *Visnyk NAN Ukrainy (Journal of NAS of Ukraine)*, 9, 24-46.
2. Altman, E. I. *About Corporate Default Rates: Default Probabilities and Adjustments for Recoveries in Risk Assessment and Valuation*. Available at <http://iiiglobal.org/component/jdownloads/finish/648/5710.html>
3. *Bankruptcy and a fresh start: stigma on failure and legal consequences of bankruptcy*. Available at http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/report_ita_en.pdf
4. Kaouthar, L. (2010). Corporate governance and bankruptcy filing decisions. *Journal of General Management*, 4, 3-36.
5. Roe, M. (2008). *Corporate Reorganization and Bankruptcy: Legal and Financial Materials*. New York: Foundation Press.
6. Belinska, O. V. (2012). Sutnist finansovoho potentsialu pidpriemstva. *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky (Journal of KhNU)*, 4, 267-274.
7. Tolpezhnikov, R. O. (2013). Sutnist ta metodyka otsiniuvannya finansovoho potentsialu pidpriemstva. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, 2, 277-282.
8. Khrushch, N., & Hryhoruk, P. (2013). Methodology of integral evaluation of enterprise financial potential in the information society. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, 35, 252-261.
9. Matviychuk, A. (2010). Bankruptcy prediction in transformational economy: discriminant and fuzzy logic approaches. *Fuzzy economic review*, 1, 21-38.
10. Nakaz Ministerstva Ekonomiky Ukrainy. (2006, sichen). *Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo vyvavlennia oznak neplatospromozhnosti pidpriemstva ta oznak dii z prykhovuvannya bankrutstva, fiktyvnoho bankrutstva chy dovedennia do bankrutstva*. Available at http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME06025.html
11. *Ahentstvo rozvytku infrastruktury fondovoho rynku Ukrainy*. Available at <http://smida.gov.ua>
12. Pustovhar, S. A. (2014). Vyznachennia komplimentarnykh i destruktivnykh faktoriv zovnishnoho seredovyscha ta otsinka yikh vplyvu na ryzyk finansovoi neplatospromozhnosti metalurhiinykh pidpriemstv v Ukraini. *Biznes Inform (Business Inform)*, 11, 114-119.

Received 06.03.2015

©Pustovgar S. A.